

Protokół
z posiedzenia Zespołu ds. Rozwiązań Systemowych w zakresie ekonomii społecznej
w dniu 26 stycznia 2010 r.

Spotkanie rozpoczęło od powitania zebranych Jarosław Duda, Przewodniczący Zespołu, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Cezary Miżejewski poinformował na temat prac Grupy Strategicznej. Najważniejszym produktem będzie długofalowa polityka rozwoju ekonomii społecznej, której zapisy stanowiąc będą wkład do większości z planowanych dziewięciu strategii rozwoju. Powołany został Zespół Redakcyjny, który przygotować ma do końca lutego założenia do dokumentu. Na początku marca odbyłoby się posiedzenie Zespołu, na którym dokument byłby zaprezentowany. Spotkanie miałooby charakter poszerzony, ponieważ byłoby to jednocześnie moment podpisania Paktu. Następnie planowany jest etap szerokich konsultacji, uruchomione zostanie specjalne narzędzie internetowe. Etap ten zakończy się w czerwcu, co związane jest z harmonogramem prac nad tworzeniem strategii.

Cezary Miżejewski poprosił także członków Zespołu o uczestnictwo w konferencjach regionalnych, które będą miały charakter promocyjno-konsultacyjny i warsztatowy i zlokalizowane będą poza centrum dotychczasowych wydarzeń, związanych z promocją ekonomii społecznej (ES). Przedstawił także pomysł warsztatów tematycznych, np. z udziałem spółdzielni socjalnych, w mniejszym gronie.

Dodał, że prace grup muszą być skoordynowane także z pracami zespołów roboczych, pracujących nad strategiami rozwoju.

Grupa Strategiczna będzie musiała także przeorganizować swoje prace ze względu na fakt, że prof. Jerzy Hausner nie może pełnić funkcji jej przewodniczącego z powodu powołania do Rady Polityki Pieniężnej.

Henryk Wujec, Zastępca Przewodniczącego Zespołu, jako priorytet wskazał podpisanie Paktu, który warunkuje podjęcie kolejnych działań.

Jakub Wygnański zaprezentował proponowaną strukturę długofalowej polityki rozwoju ekonomii społecznej. Wyjaśnił, że istotna jest nie tylko problematyka, struktura i waga dokumentu, ale także partycypacyjny charakter jej tworzenia. Dokument będzie konsultowany w fazie założeń i po zamknięciu redagowania. Dokument musi zostać stworzony przez ekspertów, w tym przez grupy działające w ramach Zespołu.

Dokument posiadać będzie wstęp, streszczenie, kontekst aksjologiczny, definicje. Część pierwsza odnosić się będzie do kontekstu funkcjonowania ekonomii społecznej, ważnych dokumentów, warunkujących jej funkcjonowanie, tła historycznego, dotychczasowych

działań, dobrych praktyk, kontekstu międzynarodowego. Kolejną kwestią jest analiza kosztów zaniechania działań w zakresie ekonomii społecznej.

Jakub Wygnański dodał, że ważne będzie śledzenie prac nad dziewięcioma strategiami i wychwycenie punktu, w którym można będzie ekspercko włączyć się w proces ich tworzenia, ponieważ niemalże wszystkie obszary tematyczne odnieść można do funkcjonowania podmiotów ES, chociażby transport, opiekę zdrowotną.

Kolejną kwestią, o której wspomniał Jakub Wygnański było instrumentarium – optymalizacja warunków legislacyjnych, wybrane obszary działania – mieszkalnictwo, recycling i inne, stworzenie infrastruktury finansowej, administracja jako nabywca dóbr – klauzule społeczne, smart buying, infrastruktura wsparcia, wzmocnianie kadr, budowanie wiedzy, wizerunek, relacje ze środowiskiem biznesu.

Powstaje jednakże pytanie, gdzie zlokalizowana ma być odpowiedzialność za wdrażanie polityki, również o jej umocowanie polityczne i instytucjonalne.

Krzysztof Więckiewicz, Dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, wskazał na strategię w obszarze innowacyjnej i efektywnej gospodarki, rozwoju zasobów ludzkich, sprawnego państwa, rozwoju kapitału społecznego i rozwoju regionalnego, jako szczególnie istotne z punktu widzenia funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Dodał, że poszczególni koordynatorzy proszą o wsparcie eksperckie w zakresie tworzenia dokumentów.

Prośba o wsparcie we wskazaniu ekspertów zostanie skierowana także do członków Zespołu.

Ks. Stanisław Słowik stwierdził, że miejsce ekonomii społecznej, usytuowanej w różnych obszarach polityk publicznych, rodzi pewne komplikacje. Jako potencjalny problem wskazał nieznaną dokumentów planistycznych na poziomie lokalnym. Postulował twarde zapisy dotyczące konkretnych obowiązków dla samorządów. Zadał pytanie o przełożenie planowanych przez Zespół działań na praktykę.

Podał przykład PO KL, w którym znaczące środki finansowe obwarowane są szeregiem regulacji znanych wyłącznie ekspertom, co utrudnia lub uniemożliwia korzystanie w owych środkach.

Wspomniał o trudnościach, jakie napotyka zakładanie spółdzielni socjalnych z udziałem organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego, zwłaszcza z powodu niezrozumienia tej koncepcji na poziomie lokalnym.

Jarosław Pawłowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, zwrócił uwagę, że trzeba przełożyć prace Zespołu na zapisy dziewięciu strategii, ponieważ nie ma możliwości stworzenia kolejnej, odrębnej strategii, zresztą doprowadziłoby to do gettoizacji tematu.

Dodał, że przygotowany zostanie harmonogram prac oraz przegląd propozycji, w jaki sposób można będzie włączyć się do prac nad strategiami – poprzez udział ekspertów w zespołach,

konsultacje społeczne i inne ścieżki. Znalezienie formuły prac jest istotne, ponieważ włączenie problematyki ES do strategii ma znaczenie fundamentalne dla jej rozwoju.

Cezary Miżejewski podkreślił, że konieczna jest dyscyplina pracy. Jego zdaniem musi powstać spójne spojrzenie na problem ES, nie wystarczy tylko dopisanie hasła: ... *i ekonomia społeczna* do wszystkich dokumentów, jak często miało to miejsce.

Czasu jest niewiele, zatem prace grup muszą być podporządkowane tworzeniu dokumentów. Grupa Edukacyjna została poinformowana w dniu wczorajszym o zadaniu priorytetowym, jakim jest stworzenie wkładu do długofalowej polityki rozwoju ekonomii społecznej.

Czas pomiędzy lutym, a czerwcem, przeznaczony na konsultacje, jest także ograniczony.

Założenia ustawy powinny być gotowe w III kwartale.

Cezary Miżejewski skonkludował także, że konsekwencje niezaimplementowania w strategiach mogłyby być widoczne także w kolejnym okresie programowania.

Krzysztof Więckiewicz wyraził opinię, że, biorąc pod uwagę fakt, że koordynatorzy są otwarci na współpracę, nie ma ryzyka pominięcia problematyki ekonomii społecznej w strategiach, powstaje jedynie pytanie o zakres i formę zapisów.

Jarosław Duda dodał, że kwestia współpracy, m. in. z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, będzie przedmiotem dyskusji na posiedzeniu Rady Działalności Pożytku Publicznego w dniu 28 stycznia 2010 r.

Jakub Michałowski dodał, że strategie mają być z założenia krótkimi dokumentami, wyznaczającymi kierunki działania w danym obszarze.

Jarosław Duda podkreślił konieczność trzymania się reżimu czasowego. Stwierdził, że w tym momencie najważniejszym zadaniem, a jednocześnie wyzwaniem jest podpisanie *Paktu*, ponieważ wola polityczna jest warunkiem koniecznym realizacji zaplanowanych działań. Przy poprzedniej próbie podpisania *Paktu* doszło do rozbieżności zdań na Radzie Ministrów.

Istotne jest zrozumienie idei i potrzeby wdrażania rozwiązań w obszarze ES w środowisku politycznym. Poprosił o spotkanie Jakuba Wygnańskiego i Henryka Wujca na poziomie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Dodał, że zaniepokoił go głos Ks. Stanisława Słowika odnośnie trudności we wdrażaniu zapisów nowelizacji ustawy o spółdzielniach socjalnych.

Cezary Miżejewski krótko nakreślił agendę prac Grupy Edukacyjnej, która zajmuje się m. in. włączeniem problematyki ES do programów nauczania. Kolejnym zadaniem będzie, jak już wspomniano, przygotowanie wkładu do długofalowej polityki rozwoju ES.

Dr Irena Herbst zaprezentowała plan prac Grupy Finansowej. Wymieniła cztery obszary zainteresowania grupy: systemowe rozwiązania w zakresie dostępu podmiotów ES do

kapitału, zmiany w istniejącym systemie finansowania, założenia do systemu doradztwa, działania pilotażowe w zakresie wdrażania rozwiązań finansowych.

Dodała, że wiele zostało już zrobione, jednak rozwiązania te nie są jak dotąd wykorzystane, np. koncepcja 1% CIT, która nie została wpisana do aktualnej wersji *Paktu*, ze względu na kryzys gospodarczy. Dodała, że powstaje problem w synchronizacji działań i dokumentów w obszarze ES i określenia relacji pomiędzy *Paktem*, długofalową polityką, strategiami.

Dodała, że konieczny jest research, czy możliwe jest stworzenie z różnych źródeł funduszu załączkowego.

Dodała, że kluczowy błąd ma charakter systemowy – pomoc publiczna w postaci dotacji przyznawanych przez urzędy pracy kierowana jest do pojedynczych osób, nie do spółdzielni socjalnej, co uzależnia jej byt od składu osobowego i nastęrcza wiele innych trudności.

Jeśli chodzi o kwestię doradztwa, założenia zostały opracowane, należy jedynie je skonfrontować i zlecić napisanie programu.

W kwestii działań pilotażowych zdania członków Grupy są podzielone, jednakże Dr Irena Herbst przychyliła się do stanowiska, że powinny być wdrożone dopiero po rozstrzygnięciach systemowych.

Grupa wskazała także tematy dwóch ekspertyz – dotyczących analizy skutków budżetowych wdrożenia koncepcji 1% CIT oraz uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych funkcjonowania funduszu przedsiębiorczości społecznej.

Maciej Grabowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów, poinformował, że Elżbieta Chojna-Duch, dotychczas Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów, została powołana do Rady Polityki Pieniężnej, a tym samym nie będzie już uczestniczyć w pracach Zespołu.

Następnie przedstawił zebrany dane dotyczące aktywności podatników w zakresie przekazywania 1% na rzecz organizacji pożytku publicznego, która sukcesywnie rośnie (z kwoty 10 mln zł w momencie wejścia w życie regulacji do 380 mln w roku ubiegłym). Dodał, że mechanizm ten przyczynił się, z drugiej strony, do czterokrotnego spadku aktywności w zakresie przekazywania darowizn na podobne cele. Podkreślił, że, analogicznie, wprowadzenie mechanizmu 1% CIT może spowodować spadek aktywności firm na polu dobroczynności.

Dodał, że w chwili obecnej nie widzi możliwości wprowadzenia takiego rozwiązania.

Cezary Miżejewski stwierdził, że priorytetem Grupy Finansowej będzie także przygotowanie wkładu do długofalowej polityki. Trzeba pamiętać, że horyzont czasowy obowiązywania strategii będzie wykraczał poza sytuację kryzysu gospodarczego.

Jakub Wygnański wyjaśnił, że 1% CIT nie jest rozwiązaniem nowym, został wdrożony na Słowacji. Wstępna sonda w środowisku pracodawców wykazała poparcie dla tego pomysłu.

Dodał, że alternatywą może być wariant czeski, czyli przekazanie na rzecz ES 1% dochodów z prywatyzacji.

Wskazał, że dzięki IW Equal powstała bogata dokumentacja dotycząca systemów parabankowych, poręczeniowych, z której można byłoby skorzystać. Można byłoby wdrażać pilotaże, np. dzięki funduszom z EFS.

Anna Sienicka poinformowała, że rozpoczynają się konsultacje projektu ustawy. Przeanalizowana będzie także zgodność projektu z obowiązującymi przepisami prawa, w tym ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dyrektywą usługową, prawem zamówienia publiczne. Prace te zakończą się w lutym. W marcu planowane jest pierwsze spotkanie, w węższym, eksperckim gronie. Działania powinny być wsparte w ramach projektu 1.19. W kwietniu powinno odbyć się spotkanie Zespołu, poświęcone wyłącznie projektowi ustawy.

Henryk Wujec podsumował dotychczasowe ustalenia, dodając, że Pakt powinien być uzupełniony o rekomendacje odnośnie aspektów finansowych i edukacyjnych. Pod koniec lutego mogłoby nastąpić podpisanie Paktu, przyjęcie wspomnianych rekomendacji, zrębów ustawy oraz założeń do długofalowej polityki rozwoju ekonomii społecznej. Następnie należy ustalić ścieżkę przekazania projektu pod obrady Sejmu, np. poprzez którąś z Komisji Sejmowych.

Jarosław Duda zobowiązał się do zaprezentowania efektów prac członkom Rady Ministrów i innym osobom odpowiedzialnym za proces legislacyjny.

Jakub Michałowski stwierdził, że krótka notatka mogłaby być przekazana pod obrady Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju.

Po przerwie Jarosław Pawłowski zaproponował stworzenie tabeli wdrożenia rekomendacji, zawierającej informacje na temat sposobu wdrażania, harmonogramu działań, instytucji odpowiedzialnych, m. in. na użytek Komitetu Monitorującego PO KL 2007-2013.

Przedstawiciel Ministerstwa Rozwoju Regionalnego zaprezentował konkluzje raportu OECD dotyczącego ES w Polsce. Wśród najistotniejszych rekomendacji raportu wymienić można konieczność stworzenia klarownej definicji ekonomii społecznej, rozpowszechnienia wiedzy na temat ES, opracowania krajowej strategii ES, włączenia ekonomii społecznej do różnych polityk publicznych, np. w zakresie środowiska, stworzenia centrum szkoleniowego, prowadzenia regularnych badań w tym obszarze.

Małgorzata Lublińska, MRR, zaprezentowała z kolei w skrócie założenia projektu realizowanego w partnerstwie międzynarodowym pt. *Współpraca na rzecz lepszej przyszłości ekonomii społecznej*, w który zaangażowane będą instytucje różnego rodzaju i szczebla, w tym teoretycy oraz praktycy ES. Projekt ma obejmować takie obszary tematyczne, jak: pomoc publiczna, usługi użyteczności społecznej, franczyza społeczna, klauzule społeczne,

partnerstwo publiczno-społeczne i inne. Celem projektu jest także udoskonalenie instrumentów ekonomii społecznej, finansowanych z EFS dzięki wymianie doświadczeń.

Prezentacja była jednocześnie zaproszeniem członków Zespołu do współpracy. Każda z grup mogłaby zgłosić 2-3 ekspertów do prac w kontekście europejskim, uczestniczenia w dyskusji, badaniach. Pomoc publiczna i usługi społeczne mogłyby przypaść Grupie Prawnej, społeczna wartość dodana, standardy jakości – Grupie Strategicznej, klauzule społeczne – Grupie Prawnej, partnerstwo publiczno-społeczne – Grupie Strategicznej, franczyza społeczna, instrumenty finansowe – Grupie Finansowej.

Ks. Stanisław Słowik podkreślił potrzebę szerokiej edukacji na temat istoty ekonomii społecznej. Dodał, że Departament Pożytku Publicznego powinien zostać wzmocniony kadrowo, żeby móc skutecznie prowadzić działania edukacyjne.

Szczególnie ważna jest edukacja dyrektorów i pracowników urzędów pracy.

Jakub Wygnański dodał, że Zespół może odegrać ważną rolę w promowaniu ES w roku 2011, roku Prezydencji Polski w UE.

Cezary Miżejewski zapytał o instytucję, która będzie wdrażać rekomendacje raportu OECD. Dodał, że np. ośrodek szkolenia będzie tworzony w ramach projektu 1.19.

Antoni Sobolewski zaznaczył, że rekomendacje należy przekazać regionom, z związku z uruchamianiem konkursów w ramach 7.2.2 PO KL. Konieczne jest zrozumienie tych zasad, inaczej nie zostaną one wdrożone.

Krzysztof Więckiewicz stwierdził, że konieczne jest przenikanie się projektu, w ramach którego funkcjonuje Zespół i projektu zaprezentowanego przez przedstawicieli MRR. Ponowił prośbę o aktywne włączenie się w działania projektu.

Jarosław Duda stwierdził, że instytucją odpowiedzialną za wdrażanie rekomendacji będzie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Kolejny punkt obrad dotyczył *Paktu*.

Cezary Miżejewski poinformował, że uwzględnione zostały uwagi m. in. Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Jarosław Pawłowski zgłosił uwagę, że sposób wprowadzenia klauzul społecznych musi być przedmiotem uzgodnień, z pewnością nie może znaleźć się w *Pakcie* określenie dotyczące obligatoryjności ich wprowadzenia.

Anna Sienicka zgłosiła wątpliwość odnośnie Kodeksu Pracy, wspomnianego w paragrafie 8, być może będzie to akt prawny zbyt wysokiego rzędu, do którego trudno będzie wprowadzić zmiany.

Cezary Miżejewski wyraził opinię przeciwną, ponieważ trzeba dążyć do rozwiązań systemowych.

Jakub Wygnański zgłosił uwagę odnośnie tytułu *Pakt na rzecz ekonomii społecznej w modernizacji polskiego modelu społecznego 2030*. Stwierdził, że trzeba byłoby sprawdzić jego poprawność gramatyczną z językoznawcą.

Krzysztof Więckiewicz stwierdził, że należy dodać na końcu dokumentu zdanie dotyczące włączania problematyki ekonomii społecznej do strategii rozwoju, na zasadach uzgodnionych z poszczególnymi koordynatorami.

Pakt został przyjęty przez członków Zespołu i zostanie przekazany do konsultacji międzyresortowych.

Jarosław Duda podziękował za prace nad *Paktem*, szczególnie Cezaremu Miżejewskiemu, Jakubowi Michałowskiemu i Krzysztofowi Więckiewiczowi oraz wszystkim, którzy przyczynili się do jego powstania.